

2.11.2021

Parlamentaarinen TKI-työryhmä / TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteet

TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteet

Suomen kestävä kasvu ja sen mahdollistama hyvinvointi edellyttävät tuottavuuden parantamista ja osaajien määrän merkittävää lisäämistä. On arvioitu, että noin 2/3 tuottavuudesta syntyy innovaatioiden ansiosta ja noin kolmannes inhimillisten voimavarojen kasvusta. Tavoittaaksemme Suomessa TKI-panosten 4%:n bkt-osuuden on tärkeää tunnistaa eri toimijat ja niiden roolit tulevaisuuden tuottavuuden kasvun tekijöinä.

TKI-politiikkaa on tarkasteltava laaja-alaisesti. Koulutusjärjestelmä perustuu tutkimukseen ja sen soveltamiseen. Tutkimuksella ja tieteellä on monia rooleja yhteiskunnassa: tiede on sivistyksen ja maailmankuvan perusta, hyvinvoinnin ja kestävä kasvun lähde, päätöksenteon tuki ja opetuksen perusta. Nämä roolit eivät ole erillisiä ja kaikki ovat TKI-toiminnan kannalta tärkeitä. Tuottavuuden vahvistamiseksi tarvitaan uudenlaista kyvykkyyden kasvattamista: kykyä tuottaa innovaatioita ja kykyä hyödyntää uutta tietoa ja teknologioita eri toimialoilla ja työelämän eri sektoreilla.

TKI-toimijoiden kirjo on laaja ja toimijoiden roolit on nähtävä toisiaan täydentävinä; ne eivät ole keskenään kilpailevia tai vaihtoehtoisia. Keskeisiä julkisia toimijoita ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yliopistosairaalat – myös ammatillisella koulutuksella tulisi olla suurempi rooli TKI-kokonaisuudessa. Suomessa koulutus ja tieteellinen tutkimus tehdään suurimmaksi osaksi julkisella rahoituksella. Yritykset panostavat TKI-työhön merkittävästi, noin 65 % TKI-kokonaismenoista.

Sitoutuminen pitkäjänteiseen, ennakoitavissa olevaan ja kansainvälisesti kilpailukykyiseen rahoituksen tasoon edellyttää yhteisiä toimintapolitiikan periaatelinjauksia.

1) **Ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys:** T&k-rahoitus ja -politiikka on ennakoitavaa ja pitkäjänteistä. Laadukkaan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan käynnistäminen vie aikaa, eikä toimintaa voi keskeyttää tai jättää tauolle ilman suuria vaurioita. Pitkäjänteinen ja ennakoitava politiikka ja rahoitus luovat edellytyksiä ja kannustavat järjestelmän kaikkia toimijoita sitoutumiseen ja investointeihin. Rahoitusratkaisujen on syytä noudattaa kestävä ja rehellisen budjetoinnin periaatteita sekä luoda aiempaa pitkäjänteisemmin varmuus rahoituksen tason kehityksestä.

2) **Vipuvaikutus:** Suomen TKI-politiikan onnistuminen edellyttää, että yritysten t&k-investointien kasvu on euroissa vähintään kaksinkertaista julkisen panoksen kasvuun nähden. Vipuvaikutusten edellytykset tulee varmistaa valtion TKI-panoksia suunnattaessa. Osana kokonaisuutta tarvitaan toimiva ja myös pk-yritysten tarpeisiin vastaava t&k-verokannustin. Samalla on keskeistä huolehtia innovaatioihin perustuvan yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytyksistä Suomessa.

3) **Kokonaisvaltaisuus:** TKI-järjestelmää kehitetään kokonaisuutena, jossa tunnistetaan ja huomioidaan eri toimijoiden tarpeet ja roolit, jossa monipuoliset ja vaikuttavimmat julkisen rahoituksen ja tuen menettelyt ovat käytössä ja jossa vältetään siiloutumista. Laadukkaan tutkimuksen tekeminen luo ihmisille monipuolisen valmiuden tarttua uusiin mahdollisuuksiin ja hyödyntää muualla tehtyä tutkimusta sekä muodostaa opetuksen perustan. Innovaatiotoiminta luo menestyviä yrityksiä, uudistaa elinkeinoelämää ja antaa mahdollisuuden kestäväan kasvuun. TKI-järjestelmä huomioi perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen erilaiset, toisiaan täydentävät roolit. Vahvistetaan ensisijaisesti yhteiskunnalliseen tuottoon ja hyötyyn tähtäävää tutkimustoimintaa, mutta huomioidaan myös yritysten omista lähtökohdista nousevat

TKI-toiminnan tarpeet. Yritysten näkökulmasta TKI-rahoitusjärjestelmää kehitetään liiketoimintalähtöisemmäksi yhden luokun -periaatteeseen pyrkien. Laadukas ja monipuolinen perus- ja soveltava tutkimus- ja innovaatiotoiminta tukevat toisiaan hyvin monin tavoin.

4) **Tieteen vapaus sekä tutkimuksen ja koulutuksen laatu:** Tieteen vapaus ja yliopistojen autonomia ovat vapaan, luottamukseen perustuvan yhteiskunnan syviä arvoja, joita kunnioittaen ja yhteiskuntaa palvellen järjestelmää kehitetään. TKI-järjestelmän ytimessä ovat korkealaatuinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja koulutus sekä osaavat ihmiset. TKI-tavoitteiden näkökulmasta Suomen on nostettava myös koulutustasonsa OECD-maiden kärkeen. Rahoitusratkaisuisa korostetaan korkeaa laatua, vaikuttavuutta, uusiutumiskykyä ja mahdollisuutta tarttua uusiin haasteisiin. Osaavat ihmiset ja heille hyvä toimintaympäristö ovat TKI-toiminnan tärkeimmät tekijät: ilman osaavia ihmisiä mikään TKI-järjestelmä ei tuota toivottua tulosta. Laadukkaaksi todetut koulutus sekä tutkimusympäristöt houkuttelevat motivoituneita tutkijoita ja opiskelijoita Suomesta ja ulkomailta. Osaajapulan lieventäminen on tärkein keino lisätä vaikuttavaa TKI-toimintaa Suomessa.

5) **Vaikuttavuus:** Tutkimus- ja innovaatiopolitiikalla edistetään vaikuttavaa TKI-toimintaa. Tutkimuksessa tarvitsemme erityisesti riittävän vahvoja alaansa keskittyneitä yksiköitä. TKI-toiminnan vaikuttavuus on monimuotoista ja eri toimijoilla ja eri TKI-toiminnan muodoilla erilaista. Tutkimuksen vaikuttavuuden keskeisiä reittejä ovat vaikuttavuus tutkimustulosten kautta, vaikuttavuus tutkimuksen ja yhteiskunnan vuorovaikutusten kautta ja vaikuttavuus osaavien ihmisten kautta. TKI-investointien tuloksellisuus ja vaikuttavuus varmistetaan jatkuvalla ja laadukkaalla seurannalla ja arvioinnilla. Vaikuttavuus perustuu tutkimustoiminnan laatuun. Pyritään välttämään sellaisen TKI-toiminnan tukemista, joka toteutuisi sitä varten myönnetystä tuesta huolimatta.

6) **Kilpailullisuus:** Tutkimuksellinen kilpailu ja markkinoilla tapahtuva kilpailu ovat TKI-järjestelmän keskeisiä piirteitä ja kilpailullisuus tutkimuksen rahoituksen tärkeä periaate ja laatu tekijä. Rahoitusta kohdennetaan yritysten TKI-toimintaan sekä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yliopistosairaaloiden perusrahoitukseen. Rahoituksesta merkittävä osuus kanavoitetaan Suomen Akatemian ja Business Finlandin kautta, mikä varmistaa toiminnan laadun ja mahdollistaa rahoituksen eri instrumenttien yhteensovittamisen. Rahoituksen tulee muodostaa tasapainoinen kokonaisuus.

7) **Yhteistyö:** Laadukasta ja vaikuttavaa tutkimus- ja innovaatiotoimintaa tehdään enenevässä määrin osaamiskeskittymissä ja innovaatioekosysteemeissä, joissa korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja eri kokoiset yritykset tekevät yhteistyötä monimuotoisissa kombinaatioissa. TKI-järjestelmää ja -tukia kehitetään siten, että yritysten, yliopistojen, tutkimuslaitosten, ammattikorkeakoulujen ja muiden TKI-toimintaa harjoittavien toimijoiden välinen yhteistyö vahvistuu. Viimeisen 10 vuoden aikana TKI-toiminnan panokset ovat vähentyneet eniten yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteishankkeissa.

8) **Kansainvälisyys:** Kansainvälisyys on TKI-järjestelmää läpileikkaava piirre. Järjestelmä tukee vahvasti kansainvälistä tutkimusyhteistyötä, hyödyntää kansainvälistä tutkimusrahoitusta ja houkuttelee kansainvälisiä osaajia ja investointeja. EU:n tutkimusrahoituksen kotimaisen osuuden rahoitushaasteisiin on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Erityisasiantuntijoiden ja tutkijoiden sujuvampi maahantulo sekä elämänlaatu Suomessa ovat keskeisiä edellytyksiä TKI-toiminnan laajentumiselle Suomessa. Yritykset sijoittavat tutkimus- ja kehittämistoimintansa sinne, missä sille on hyvät edellytykset. Osaavat tutkijat hakeutuvat korkealaatuisiin tutkimusympäristöihin. TKI-järjestelmän tavoitteena on myös vahvistaa alueellisesti laajan pk-sektorin toimintakykyä päästä mukaan kansainvälistymistä tukevaan kehittämis- ja innovaatorahoitusmekanismeihin.

9) **Gloaalien haasteiden tunnistaminen:** TKI-toiminnassa ja sen suuntaamisessa ennakoitetaan, tunnistetaan ja kiinnittäydytään globaaleihin haasteisiin ja niiden avaamiin mahdollisuuksiin.

10) **Teknologianeutraalius:** Julkinen TKI-tuki ei pyri mikromanagerointiin eikä valitsemaan voittavia yrityksiä tai teknologioita yksityiskohtaisella tasolla. Tukien suuntaamisessa voidaan kuitenkin ottaa huomioon olemassa olevat vahvuudet sekä yhteiskunnan strategiset tavoitteet.